

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ АУДИТОР**

15160 Улаанбаатар хот, Чингэлтэй дүүрэг
Бага тойруу-3, Засгийн газрын IV байр
Утас:26-04-37, Факс:51-26-42-30
E-mail: info@audit.gov.mn

АРД ТҮМНИЙ ОЛОНХИЙН ЗАСАГЛАЛ
НАМЫН ДАРГА А.БАТДОРЖ ТАНАА

2021.08.06 № 1802
танай _____-ны № _____-т

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр хуульд
заасан шаардлагад нийцсэн талаарх дүгнэлт

Төрийн аудитын тухай хуулийн 11 дүгээр зүйлийн 11.2.1 дэх заалт, Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хуулийн 38 дугаар зүйлийн 38.8 дахь хэсэгт тус тус заасны дагуу Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн 18, 28 дугаар тойргуудад явагдах Улсын Их Хурлын гишүүний нөхөн сонгуульд оролцох “Ард түмний олонхийн засаглал нам”-ын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянаж, дүгнэлт гаргалаа.

Үүрэг хариуцлагын талаарх мэдээлэл

Нам нь сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрөө Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль болон “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”, Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа 2050”-д нийцүүлэн боловсруулж, санхүүгийн тодорхой эх үүсвэр шаардсан зорилт, арга хэмжээг хэрэгжүүлэхэд шаардагдах зардлын талаарх тооцоо, судалгааг Төрийн аудитын байгууллагад ирүүлж Монгол Улсын Сонгуулийн тухай хуулийн 38 дугаар зүйлд заасны дагуу дүгнэлт гаргуулах үүрэг хүлээнэ.

Сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийн дүгнэлтийн үндэслэл

Төрийн аудитын байгууллага нь Улсын Их Хурлын гишүүний нөхөн сонгуульд оролцох нам, эвслийн сонгуулийн мөрийн хөтөлбөрийг хянан үзэхдээ “Төрийн аудит MNS 6817 - 1 : 2020” Тулгуур зарчим, “Төрийн аудит MNS 6817 - 6 : 2020” Нийцлийн аудитын зарчим, “Төрийн аудит MNS 6817 - 8 : 2020” Нийцлийн аудитын стандартыг удирдлага болгон Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлт, түүний удирдлагын тухай хууль, “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”, Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа 2050” болон холбогдох байгууллагаас авсан тайлан, судалгаа, мэдээллийг тус тус шалгуур болгон авч үзсэн.

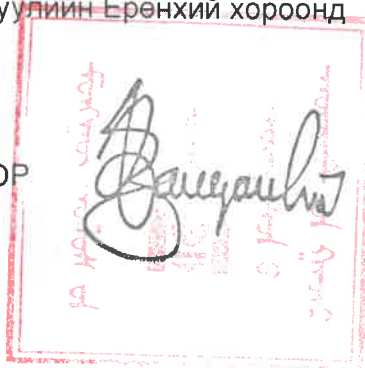
Дүгнэлт

“Ард түмний олонхийн засаглал нам”-ын сонгуулийн мөрийн хөтөлбөр нь Монгол Улсын Их Хурлын сонгуулийн тухай хууль, Төсвийн тогтвортой байдлын тухай хууль, “Монгол Улсын тогтвортой хөгжлийн үзэл баримтлал-2030”, Монгол Улсын урт хугацааны хөгжлийн бодлого “Алсын хараа 2050”-д тус тус нийцсэн бөгөөд Монгол Улсын Их хурлын 2020 оны ээлжит сонгуульд оролцохоор Монгол Улсын Сонгуулийн Ерөнхий Хороонд бүртгүүлсэн тус намын мөрийн хөтөлбөрт өөрчлөлт оруугүй байна.

“Ард түмний олонхийн засаглал нам”-ын мөрийн хөтөлбөр /.....⁴ хуудас/-ийг хавсаргав.

Хувийг: Монгол Улсын Сонгуулийн Ерөнхий хороонд

МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ АУДИТОР

Д.ЗАНДАНБАТ

“АРД ТҮМНИЙ ОЛОНХИЙН ЗАСАГЛАЛ”
НАМЫН УИХ-ЫН 2020 ОНЫ СОНГУУЛИЙН МӨРИЙН ХӨТӨЛБӨР

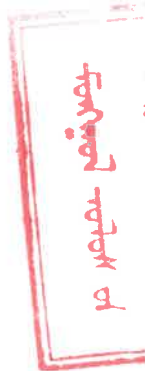
АРД ТҮМНИЙ ОЛОНХИЙН ЗАСАГЛАЛ Нам нь Монгол Улсын үндэсний язгуур эрх ашиг, тусгаар тогтнол, ардчилал хүний эрх ,эрх чөлөө, шударга ёсыг эрхэмлэн баялаг бүтээгч, орчин үеийн нийгмийг цогцлоох зорилготой, хамтач, эх оронч, үндэсний үзэл санаатай, нийгмийн ардчиллын үзэлд суурилсан зүүн төвийн нам юм. АТӨЗ НАМЫН эрхэм зорилго нь улс эх орноо хөгжил дэвшилд иргэдээ сайн сайхан амар амгалан аз жаргалтай амьдралд хүргэх явдал билээ.

Нэг: Үндэсний үзэл санааны хувьсгал

1. Монгол Улс Монголын ард түмний язгуур эрх ашгийг хамгаас эрхэмлэн дээдэлнэ.
2. Хүүхэд залуучууд,нийт иргэдийг хамарсан их түүх, эх хэл, бичиг,эх орноороо бахархан дээдлэх ёс суртахууныг төлөвшүүлэх “ Ёс суртахуунтай Монгол иргэн” үндэсний хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлэх эрх зүйн орчныг бий болгоно.
3. Нийгмийн хөгжлийн хамгийн том саад болсон авлигыг устгаж,нийгэмд авлигыг, ,авлигачдыг үл тэвчих сэтгэлгээг суулгаж авлигын эсрэг тэмцлийг үе шаттай өрнүүлж,хууль эрх зүйн орчныг сайжруулна.
4. Хамтач,хөдөлмөрч, бүтээлч хандлагыг иргэдэд төлөвшүүлж, хариуцлага, сахилга бат, дэг журам,шударга ёс, хуульт ёс, хяналт бүхий иргэддээ тэгш боломж олгодог орчин үеийн нийгмийг байгуулах хууль эрх зүйн орчныг бий болгоно.
5. Түүх соёл, гүн ухаан ёс заншил, уламжлал үндэсний үнэт зүйлсээ дээдэлсэн эх оронч нэгдмэл үндэсний үзэл санаатай иргэдийг төлөвшүүлэх,соён гэгээрлийн,үйл ажиллагааг зохион байгуулж ажиллана.
6. Боловсролын системд үндэсний түүх, хэл, соёл, уламжлалаараа хойч үеэ сурган хүмүүжүүлэхэд онцгой анхаардаг болгох, үндэсний боловсон хүчнийг хэрэгцээ шаардлагадаа тохирсон хэмжээнд бэлтгэх бодлого боловсруулна.
- 7.. Дэлхийн Монгол угсаатнууд хэл ,соёл, уламжлалаараа нэгдэн нийтлэг болохыг дэмжинэ.

Хоёр: Шударга ёсны хувьсгал

1. Төрд бугшсан шударга бусын тогтолцоог халж, тэгш эрх,тэгш боломжийг бий болгохын төлөө бодлого боловсруулж,бүх яам агентлаг ,нийслэл,дүүрэг, аймаг

сумдад иргэдийн хяналтын зөвлөл байгуулж ажиллах хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлэхийн төлөө ажиллана.

2. Бүх шатны засаг дарга нарыг иргэд сонгох эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

3. Бүх шатны шүүгч, прокурор, АТГ-ын удирдлагыг томилоход иргэдийн саналыг харгалзан үздэг тогтолцоог бий болгох эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ..

4. Засгийн газрын бүтцэд Аж үйлдвэрийн болон Үндэсний Бодлого Төлөвлөлтийн яамыг заавал байгуулж, шинжлэх ухааны нарийвчилсан судалгаа, шинжилгээ, хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийг төрийн үйл ажиллагааны суурь зарчим болгож мөрдүүлэх эрх зүйн орчны бий болгоно.

5. Хууль хяналтын байгуулагад ард иргэд хяналт тавих эрх зүйн орчныг бүрдүүлэн, эрүүл зөв хяналтыг тогтолцоог бий болгоно.

6. Прокурор, Шүүх, Цагдаагийн байгууллагын удирдлагыг нийт бүрэлдхүүнээс сонгосон хараат бус зөвлөлөөс сонгож баталдаг тогтолцоонд шилжүүлэх хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

7. Ард нийтийн сонгуулийг зохион байгуулдаг, Сонгуулийн Ерөнхий Хороонд улс төрийн намуудаас болон нам бус иргэдийн төлөөллийг тэгш эрхтэй оролцуулах хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

8. Нийтийн баялагаас хууль бусаар хөрөнгөжсөн этгээдүүдэд хатуу хариуцлага тооцож, хууль бус хөрөнгийг хурааж улсын орлого болгох хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.

9. Төрийн үйлчилгээг ухаалаг, цомхон, шуурхай цахим болгож, илүү зардлыг багасгаж хүний төлөө хүндээ хүндэтгэлтэй ханддаг төрийн албатай болгоход хуулийн орчинг бий болгоно.

10. Төрийн албан хаагчдыг мэргэжлийн салбарт ажиллуулахдаа дээрээс шууд томилдог босоо тогтолцоог өөрчилж, төр засгийн дунд, доод шатны байгууллагуудад ажил мэргэжил, албан тушаал, ажилласан жил, туршлага, гавьяа зүтгэлийг нь харгалзан үзэж томилдог байсан итгэлт үнэмшлийн зарчмыг сэргээх хууль эрх зүйн орчинг бий болгоно.

Гурав: Аж үйлдвэржилт эдийн засгийн хувьсгал

1. Үндэсний эдийн засгийн тусгаар тогтнол, аюулгүй байдлыг бий болгоход чиглэсэн шат дараатай цогц арга хэмжээг хэрэгжүүлэх эрх зүйн орчинг боловсронгуй болгоно..

2. Харь орнуудын түүхий эд бэлтгэн баялгаа боловсруулалгүй экспортлодог эдийн засгийн сул дорой тогтолцооноос улс орноо салгах хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.
3. Оюун ухаан мэдлэг, шинжлэх ухаанд суурилсан, олон тулгуурт холимог эдийн засгийн бүтцийг бий болгож, үр өгөөжийг нь нийт иргэдэд тэгш хүртдэг, баялаг бүтээгч иргэд эдийн засгийн тэгш боломжтой болох хууль эрх зүй, эдийг засгийн орчныг бүрдүүлнэ.
4. Хөдөө аж ахуй, аялал жуулчлал, инноваци цахим технологи, орчин үеийн үйлдвэрлэлийн салбарыг тууштай хөгжүүлэх алсын хараатай бодлого бий болгоход хувь нэмрээ оруулна.
5. Төсөв, санхүү, банкны бодлогод эрс өөрчлөлт хийж, төсвийн хөрөнгийн зарцуулалтыг ил тод нээлттэй болгох, төсвийн хэмнэлтийн бодлого барьж, өр зээлийн урхинд орох эрсдлээс хамгаалах хууль эрх зүйн орчинг бүрдүүлнэ.
6. Засгийн Газраас явуулж байгаа төсвийн бодлого, зарцуулалтанд иргэд хяналт тавих эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.
7. УИХ-аас татварын бодлогод сөргөөр нөлөөлөх эрх ашгийн зөрчилтэй хууль санаачлахыг хориглоно. УИХ болон ЗГ-ын гишүүд хараат бус ажиллах, хууль тогтоох, гүйцэтгэх засаглалын хоорондын хамаарлыг арилгах эрх зүйн орчинг бүрдүүлнэ..
8. Жижиг, дунд үйлдвэрүүдийг татварын болон хөнгөлөлттэй зээл тусламжийн бодлогоор дэмжиж, дотоодын зах зээлээ хамгаалах, үндэсний үйлдвэрлэгчид, баялаг бүтээгчдээ дэмжих, эх оронч худалдан авалт хийх үйл ажиллагааг төрийн бодлогын түвшинд явуулах эрх зүйн орчинг сайжруулна..
9. Ард иргэдээ өндөр хүүтэй банкны зээлийн дарамтаас салгах, "Өрийн дарамтгүй иргэн" үндэсний хөтөлбөр хэрэгжүүлж, баялаг бүтээж амьдрах нөхцөл бололцоогоор хангах эрх зүйн орчныг бүрдүүлнэ.
10. Үндэсний мөнгөн тэмдэгтийн ханшийг чангаруулах, худалдан авах чадварыг сайжруулах бодлого барих эрх зүйн орчинг бий болгоно.
11. Үндэсний эдийн засаг дахь төрийн хувийг нэмэгдүүлж, төрийн өмчийг үнэгүйдүүлсэн алдаа завхралыг арилгана. Зориулалтын бусаар ашигласан үйлдвэрийн газруудын хувьчлалыг цуцалж хохирлыг нөхөн төлүүлнэ.

СЭМӨГ
МОНГОЛ

12. Архи, согтууруулах ундаа, тамхи гэх мэт хүний эрүүл мэндэд сөрөг нөлөөтэй бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, импортод өндөр татвар оногдуулах замаар хязгаарлах эрх зүйн орчныг сайжруулна.

13. Үнэт цаасны зах зээлийн хөгжлийг дэлхийн түвшинд хүргэх, дотоодын хөрөнгө оруулагчдыг дэмжинэ. Иргэд хөрөнгийн зах зээлийн үйл ажиллагаанд чөлөөтэй оролцдог орчин үеийн системийг нэвтрүүлэх эрх зүйн орчинг бүрдүүлнэ..

14. Ипотекийн зээлийн хүүг хамгийн бага түвшинд хүргэж, "Ард түмний орон сууц" үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх эрх зүйн орчинг бүрдүүлнэ.

15. Монгол Улсын улс төр, эдийн засагт ноёрхсон неолибериал үзэл санааг халж, иргэн бүрт үр өгөөжөө өгдөг нийгмийн баялагийн тэгш хувиарлалтын зарчмыг хэрэгжүүлэх эдийн засгийн орчинг бий болгоно.

16. Эдийн засгийн хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийг бодитойгоор бий болгож, богино, дунд урт хугацааны хөгжлийн бодлого төлөвлөлтийн стратегийг судлаач, эрдэмтдийн оролцоотой бий болгоход хувь нэмрээ оруулна.

17. Иргэн бүрт баялаг бүтээх үйлдвэрлэл эрхлэхэд нь тусалж, үйл ажиллагааг нь дэмжих банк байгуулах, үйлдвэрлэл эрхлэх санаачлагыг бүх талаар бодитой дэмжих эрх зүйн орчинг бүрдүүлнэ.

АРД ТҮМНИЙ ОЛОНХИЙН ЗАСАГЛАЛ НАМ

НАМЫН ДАРГА

А.БАТДОРЖ.